Konsument verket • KO

Remissyttrande

Datum
2026-11-19

Vårt Dnr
2026/908

Ert Dnr
Ju2026/01730

Justitiedepartementet
ju.remissvar@regeringskansliet.se

Yttrande över betänkandet ’Åtgärder mot överskuldsättning’ (SOU 2026:43)

Skuldsanering

Konsumentverket tillstyrker samtliga av utredningens förslag gällande skuldsanering.

Utredaren konstaterar att skuldsanering är ett centralt och etablerat verktyg för att få svårt skuldsatta personer att bli skuldfria och att skuldsanering i de flesta fall leder till en bestående förbättring av gäldenärers levnadsförhållanden. Konsumentverket vill emellertid understryka att skuldsanering inte automatiskt leder till en långsiktigt hållbar ekonomi för alla. Gäldenärer kan även behöva stöd för att hantera orsakerna till och följderna av de ekonomiska problemen. I det fortsatta lagstiftningsarbetet vill Konsumentverket betona vikten av att omhänderta även dessa behov.

Budget- och skuldrådgivningen ska hjälpa skuldsatta personer att hitta långsiktiga lösningar på sina ekonomiska problem. För personer som länge haft skulder i Kronofogdens register kan en välfungerande budget- och skuldrådgivning vara avgörande för att Kronofogdens utvidgade uppgifter ska leda till varaktig förändring. Konsumentverket delar utredarens bedömning att kommunerna behöver anpassa budget- och skuldrådgivningens resurser efter dessa behov.

Konsumentverket bedömer även att det är särskilt positivt att betalningsplanens längd föreslås kortas ner och att möjligheterna till omprövning med anledning av att gäldenärens ekonomiska förhållanden har förbättrats föreslås begränsas.

Ändrad avräkningsordning

Konsumentverket tillstyrker förslagen om en ändrad avräkningsordning. En ändrad avräkningsordning i enlighet med förslaget skulle få en avgörande påverkan på gäldenärernas möjligheter att betala sina skulder och är enligt

Postadress	Besöksadress	Telefon	E-post/webbadress	Bankgiro	Org.nr
Box 48 651 02 Karlstad	Tage Erlandergatan 8A	0771-525 525	konsumentverket@konsumentverket.se www.konsumentverket.se	5050-2806	202100-2064

Konsumentverket den viktigaste åtgärden för att bromsa skuldernas tillväxt vilket de räkneexempel som utredningen presenterar visar på.

Det är särskilt viktigt att en ändrad avräkningsordning ges retroaktiv verkan för att åtgärden ska ha effekt även på evighetsgäldenärers skulder. Detta särskilt med hänsyn till den studie som visar att de som har skulder registrerade hos Kronofogden löper ungefär dubbelt så stor risk att försöka begå suicid jämfört med de som inte längre har någon skuld i Kronofogdens register. Studien understryker vikten av att inkludera arbete mot skuld och ekonomisk stress i nuvarande suicidpreventiva strategier.

En del av ansvaret för de höga skulderna får, enligt Konsumentverket, anses ligga på kreditgivarna till följd av bristande kreditprövningar vilket talar för att en ändrad avräkningsordning ska tillämpas retroaktivt. Inte minst de hälsoskäl som talar för en retroaktiv tillämpning bör vägas tyngre än näringsidkarnas vinstintressen. I sammanhanget kan nämnas att det är vanligt med kreditavtal med obestämd löptid i form av kontokrediter. Dessa avtal innebär ett kreditutrymme som konsumenten kan utnyttja löpande. När konsumenter har återbetalat hela det utnyttjade kreditbeloppet upphör inte avtalet att gälla utan löper vidare tills att det sägs upp av konsumenten eller kreditgivaren. För det fall en ändrad avräkningsordning inte skulle tillämpas retroaktivt skulle konsumenters skulder kunna växa i mycket större utsträckning till följd av sådana avtal som ingåtts före reglerna om en ändrad avräkningsordning börjat gälla. År 2018 infördes ett räntetak för högkostnadskrediter innebärandes att den nominella räntan inte fick överstiga referensräntan med ett tillägg om 40 procentenheter. Innan dess fanns inga sådana begränsningar vad gällde hur höga räntor en kreditgivare fick ta ut av konsumenter. Än idag har konsumenter kvar löpande kreditavtal som ingicks före införandet av det första räntetaket vilket innebär att de betalar mycket höga räntor.

Konsumentverket bedömer även att det hade varit önskvärt med en retroaktiv tillämpning av förslaget om att dröjsmålsränta inte får tas ut på dröjsmålsränta. Som utredningen anför finns det en risk att sådana avtalsvillkor tas in i de nya avtal som kommer till under tiden fram till reglernas ikraftträdande vilket i praktiken skulle innebära ett slags kringgående av den ändrade avräkningsordningen. Konsumentverket har sett flera exempel på indirekta kringgående av ny lagstiftning som syftar till att begränsa konsumentens kostnader där kreditprodukter görs om eller nya produkter tas fram i de fall det funnits lättnader för vissa typer av produkter i den nya lagstiftningen. Att sådana avtalsvillkor skulle föras in i avtal innan ikraftträdandet är således en farhåga som Konsumentverket bedömer som befogad.

Absolut preskription

Konsumentverket bedömer att även absolut preskription är en åtgärd som kan ha ansenlig betydelse för evighetsgäldenärers möjlighet till skuldlättnad. Absolut preskription hade fungerat som ett komplement till förslagen om ändringar i skuldsaneringslagen och en ändrad avräkningsordning. Som framgår av betänkandet finns det i Sverige många gäldenärer med mycket gamla skulder och Svensk Inkasso har uppgett att det finns 1,67 miljoner

fordringar som är äldre än 20 år. Cirka hälften av dessa har inte fastställts i dom eller utslag. För de gäldenärer som har mycket gamla skulder hade regler om absolut preskription inneburit en lättnad i gäldenärernas skuldsituation eftersom det då skulle finnas en tidpunkt vid vilken skulderna slutligt preskriberas. Konsumentverket bedömer därmed att absolut preskription är en åtgärd som kan ha en effekt som ett komplement till de andra åtgärder som föreslås. En sådan åtgärd bör ha retroaktiv verkan för att underlätta för de evighetsgäldenärer som har fått bära konsekvenserna av en kreditmarknad som inte har fungerat. För det fall förslaget om ändrad avräkningsordning inte införs behövs absolut preskription för att bromsa skuldtillväxten.

Tidsfördröjning för beviljade krediter

Konsumentverket delar utredningens bedömning om att det för närvarande inte finns skäl att införa tidsfördröjning för utbetalning av krediter.

Detta yttrande har beslutats av Lena Aronsson, generaldirektör. I handläggningen har också enhetschef Gabriella Fenger-Krog, utredare Karin Echeverri och föredragande jurist Emelie Rogner deltagit.

.....	.....
Lena Aronsson	Emelie Rogner
Beslutande	Föredragande